

Ipraksis nyhetsbrev

Nr 3/23

Lederhylet

Denne uken falt byrådet på plass i Oslo med en samarbeidsplattform for borgerlig side. Byrådsleder Eirik Lae Solberg (H) kjenner OHIF godt gjennom mange år. Ny kunnskapsbyråd (H), byfornyelsesbyråd (H) og finansbyråd (V) blir viktige bekjentskaper for foreningen fremover.

OHIF følger med på utviklingen og fortsetter arbeidet med håndverksbrev, prekvalifisering av leverandører som har fast ansatte, faglærte og lærlinger håndverkskort, næringsparkeringer, tenketanker på tvers av politikk og fag, for å nevne noe. Så får vi håpe og tro at nytt byråd betyr nye muligheter for faglært håndverk i Oslo.

Nyhetsbrevet orienterer om boklansering hos Oslo Kjole- og Draktsyerlaug – en julegavefavoritt. Boken byr på en flott kombinasjon av faghistorie, kvinnekamp og coffe table-bilder og illustrasjoner. Den kan leses i et jafs eller mange biter. Mot slutten av boken tar en rekke kjente kjole- og draktsyere skrivenålen (pennen) og viser sin vei til faget og videre yrkesvei - tett på livet.

Høstfesten fant sted i Håndverkersalen fredag 13.10. Det må ha vært en lykkedag, for OHIF samlet ca. 60 håndverkere fra en rekke fag til mat, foredrag, musikk og trivelig samvær. Det var mange nye fjes innom og det at medlemmer kunne ta med en gjest bidro antakelig til det gode oppmøtet.

Vi har skrevet avisinnlegg i Dagsavisen sammen med jordmorforeningen. Tema: fagarbeid. Denne ligger bak i nyhetsbrevet.

Boklansering av «Kvinnekamp med nål og tråd»

Tirsdag 10. oktober var det endelig tiden her – Lanseringen av boken «Kvinnekamp med nål og tråd – Kjole- og draktsyerfaget gjennom 100 år». Janette Ulvedalen og Anette Hellenes fra Oslo Kjole- og Draktsyerlaug har samlet historier fra striden om å få kjole- og draktsyerfaget godkjent som et eget håndverksfag. Under lanseringen på Det Norske Teatret var det fullt hus, og litt til, og det ble blant annet sagt at dagens kjole- og draktsyere er godt skodde med sine håndverksferdigheter til å møte den digitale tidsalderen. Dette fordi erfaringskunnskapen i formbygging og teknikk gjør det mye lettere å forstå og benytte det digitale formspråket. Med andre ord ser det ut til å bli en spennende fremtid for Norske kjole- og draktsyere – i de neste 100 år også.

Oslo Håndverks- og industriforening dukker jevnt og trutt opp gjennom hele boken mens regulering- og avregulering av faget følger hverandre i sykluser, der avregulering gir hard priskonkurranse og lavere kvalitet, mens regulering fører til bedre kvalitet, men også trekker i retning av prissamarbeid og monopol. Ingen av disse ytterpunktene er særlig heldige og «the beauty is in the balance». Fullstendig frislipp har sterke bivirkninger, det samme har laugsmonopol.

Det er lett å sammenlikne situasjonen i dag med tidligere tider med avregulering og lavpriskonkurranse, der de produserende syerskene i stor grad stod igjen med «lua i hånda». For omtrent 100 år siden utløste fullført svenneprøve mulighet for å løse håndverksbrev og selge håndverkstjenesten som næring. Det løftet statusen til svennebrevet, ble en barriere mot ufaglært konkurranse og hadde i seg en forbrukerbeskyttelse som man kunne trenge i like stor grad i dag.

Oslo Kjole- og Draktsyerlaug har både i 2022- og 23 mottatt [Såkornmidler](#) for å finansiere dette prosjektet. Også Olav Thoresen og Hustru Johanne Thoresens fond og Lærlingefondet har bidratt med støtte til boken.

For en flott og ikke minst viktig bok som er laget av Ulvedalen og Hellenes. Gratulerer!

Foto: Frank Holtschlag

JULI 2023 Møbeltapetsererfaget

«Jeg liker tanken på at det er mulig å være kreativ og produktiv i et håndverksfag som ikke krever de store investeringene. Så kan man ha et lite verksted der man bor, gjerne i hagen, hvor man kan jobbe og leve samme sted - og se vakre ting bli til. Møbeltapetsererfaget er et slikt fag»

Forfatter - Nina Lykke

Foto: Frank Holtschlag

AUGUST 2023 Rørleggerfaget

«Jeg valgte rørleggeryrket fordi jeg hadde slektninger som var rørleggere og fordi det var en trygg vei til sikker jobb, hvor jeg raskt kunne begynne å tjene egne penger»

Tidligere byrådsleder – Raymond Johansen

Foto: Frank Holtschlag

September 2023 Frisørfaget

«Som fagutdannet kokk er jeg svært stolt av fagbrevet mitt. Skulle jeg valgt annerledes i dag ville det fortsatt vært et kreativt fag med mye kundekontakt. Så selv om håret er tynt ville frisør vært et førstevalg!»

Generalsekretær DNT – Dag Terje Solvang

«Mitt håndverk»

Oslo Håndverks- og Industriforening (OHIF) har siden organisasjonen ble stiftet arbeidet med rekruttering til yrkesfag. Arbeidet foregår noen ganger i bratt motbakke, spesielt i Oslo.

Manglende kontakt med fag og fagarbeidere gjør at veldig mange ungdommer mangler referansepunkter og gode forbilder.

Hva skjer om ordføreren, andre politikere, næringstopper, advokater, artister, influensere og andre profilerte personer tar på seg arbeidstøy. Ser vi annerledes på dem?

Dette eksperimentet ønsker vi å prøve. Hver måned spør vi en kjent person om å velge seg ett av foreningens fag, ta på seg arbeidstøy og la seg avbilde i sine egne omgivelser. Prosjektet "Mitt håndverk" ble sparket i gang med et innlegg i Dagsavisen i januar 2023: «Klær skapet folk – Ja, men klær skaper ikke mennesker».

Vi håper bildene skaper oppmerksomhet og nye tanker – Kanskje også nye debatter.

Disse tre flotte menneskene har stilt opp for foreningen i juli, august og september. Nina Lykke, Raymond Johansen og Dag Terje Solvang har alle uttrykt viktigheten av håndverk og yrkesutdanning, kreativitet og nytenking. Tusen takk til dere alle <3

En ekstra takk går også til de som stilte rekvisita og bekledning til «håndverkerne» våre: Møbeltapetserer Nina Hurum og Fay hos Adam & Eva Akademia.

Følg med videre på hvem som blir månedens håndverker for oktober, november og desember i neste utgave av Ipraksis.

Designers Saturday

Fredag 8. september tok administrasjonen og styreleder, Bjørn-Gunnar Eliassen, turen til Designers Saturday.

Designers' Saturday er den største og viktigste møteplassen for design- og interiørarkitektur i Norge. For ca. 6000 fagbesøkende og 170 utstillere er DS inspirasjon, faglig oppdatering og en kollegial- og sosial møteplass. Fredag og lørdag er fagdager med åpne showrooms og på lørdagen kjøres det busstransport mellom utstillingslokalene.

Formålet med turen var å få et innblikk i hva dette er, og om det kunne være aktuelle for foreningen å delta når det igjen arrangeres om to år. OHIF var innom DOGA, Kulturkirken Jacob, Sannerbrua og Gamle Norges Bank.

Utstillerne vi så representerte møbel-, interiør-, tekstil- og materialleverandører fra inn- og utland.

OHIF ser på muligheten for å kunne vise frem sine fag, og at Rosenkrantz gate 7 kunne bli et stoppested med f.eks. Galleriet og Håndverkersalen som utstillingslokale høsten 2025.

Tematikken kunne være «Varig Håndverk» - Rett og slett det ypperste i fagene for lange sykler og bærekraft. Eks: båndtekket kobbertak, heltremøbler, teglfasade, linoljemaling/dekormaling etc. Fagene kan fortelle sammenhengen mellom kompetanse og kvalitet, varighet og pris – og hvilket ansvar som ligger hos bestilleren. Og ikke minst, kvalitet foran pris.

Dersom det skulle bli aktuelt er en tanke å la utstillingen bli stående en uke ekstra for å invitere skoleklasser og rådgivere til en omvisning.

Første runde vil uansett være å pitche det for Designers Saturday, for så å høre med laugene om det er interesse for en deltagelse.

"Every great design begins with an even better story." -- Lorinda Mamo, designer

Oppdatering på Bilfritt Byliv – transport og parkering i Oslo sentrum

Det har vært stille fra Bymiljøetaten (BYM) en lang stund. Da blir man både lettet og usikker på hva som skjer. Det er mye misnøye blant flere ulike brukergrupper av sentrum, og selvsagt mange som er fornøyde også - men når det kommer til nyttetransport (håndverkstjenester og varelevering) er det helt klart at overgangen til et «bilfritt byliv» har vært belastende for mange med nytt kjøremønster og reduserte parkerings- og avlastningssoner. Det har blitt dyrt og tidkrevende å ta jobber i sentrum. Noen har tilpasset seg og andre velger jobbene bort. Men som de fleste sier – til syvende og sist er det forbrukeren som sitter med regningen. Da får vi håpe at de synes det er prisen verdt.

SWECO har kommet med en ny rapport – «Evaluerings- og vareleveringssituasjonen i Oslo sentrum – 2022». BYM oppsummerte det slik «Ingen av brukergruppene er fornøyde med parkeringssituasjonen, men det er ikke mer areal å oppdrive, og om noen gis mer plass blir det mindre til de andre brukergruppene». Og kort fortalt - Bestillingen er klar fra Byrådet, og BYM gjør det som de får beskjed om. Hele rapporten kan leses her ([legg inn lenken](#)) Det ser dermed ut som at det ikke blir flere kommunale parkeringsplasser for næringsparkeringer med dette byrådet, men at de alle vil bli faset ut til el-varebiler. OHIF har ytret ønske om hurtigladere på næringsparkeringene hvor BYM svarer: «Det er dårlig kapasitet på strømmettet, og det er komplekse prosesser med mye graving for å oppgradere. Det er derfor valgt å sette inn en større innsats i randsonen».

Oslo har som mål å bli en tilnærmet nullutslippsby i 2030. Et av satsningsområdene er å sikre full overgang til fornybare drivstoff, både for person- og varebiler. Vare- og nyttetransport utgjør en stor andel av trafikken i Oslo. Et av tiltakene i bystyrets Klimastrategi for Oslo mot 2030 er å sørge for at næringstransport som velger utslippsfritt kjøretøy skal få en fordel i form av tilgang på flere parkeringsplasser.

Informasjon direkte fra BYM under:

17 nye plasser blir forbeholdt el-varebiler

Siden 2019 har Oslo kommune gradvis skiltet om parkeringsplasser for varebiler (næringsparkeringsplasser), slik at de blir forbeholdt el-varebiler. Innen årsskiftet planlegger kommunen å skilte om ytterligere 17 parkeringsplasser. Omskiltingen vil skje i perioden oktober/november. Innen utgangen av 2023 vil all næringsparkering være omskiltet.

Kart over alle parkeringsplassene finnes på kommunens nettsider:

<https://experience.arcgis.com/experience/2053e5d9f24c48c487e52e0963e988b4/page/N%C3%A6ringsparkering>

Husk at det er gratis å parkere el-varebiler og hydrogenbiler på kommunale parkeringsplasser, men ikke på ladeplasser. Les mer på kommunens nettsider: <https://www.oslo.kommune.no/gate-transport-og-parkering/parkering/priser-og-betaling-for-parkering/>

Kart over næringsparkeringer i Oslo: [Næringsparkering | Parkering i Oslo \(arcgis.com\)](#)

Plasser som skal reserveres for el-varebiler i 2023

Kvartal	Gate fra	Gate til	Antall plasser
Øvre Vollgate	Rådhusgata	Tollbugata	6
Rosenkrantz' gate	Otto Sverdrups gate	Kjeld Stubs gate	5
Skråninga	Møllergata	Torggata	2
Kongens gate	Prinsens gate	Karl Johans gate	2
Akersgata	Grensen	Apotekergata	2

Vurderer du å kjøpe el-varebil?

Sjekk disse tilskuddsordningene:

- Motta [tilskudd for etablering av hurtiglader for elektriske varebiler](#)
- Motta tilskudd til [ladeinfrastruktur og ladebokser for elvarebiler](#)

Vaterlandstunnelen og Hammersborgtunnelen skal stenge over en lang periode. I reguleringsarbeidet til gjenoppbyggingen av Regjeringskvartalet er det gitt en forutsetning om at Hammersborgtunnelen senkes av sikkerhetshensyn. Statens vegvesen skal samtidig oppgradere både Hammersborgtunnelen og Vaterlandstunnelen til dagens standard. Arbeidene vil bli utført i samme entreprise, noe som innebærer at begge tunnelene stenges i perioden mellom andre kvartal 2024 og andre kvartal 2027. Dette vil naturlig nok gi store konsekvenser for trafikksystemet i Oslo sentrum, for næringsdrivende, naboer og de ulike trafikkgruppene – her i blant for håndverkstjenester.

Det arbeides med avbøtende tiltak ved stenging av Ring 1.

OHIF har siden 2010 fremmet et ønske og et forslag om innføring av et håndverkerkort/næringskort for å sikre adkomst for næringstransport på samme tid som man kan holde privatbiler unna. Dette har dessverre ikke ført frem, men fremmes i politiske møter hver gang vi får mulighet. OHIF mener dette hadde gjort hverdagen bedre for alle som må ferdes i Oslo sentrum på **jobb – i byen – og for byen**.

Dersom dere som medlemmer har nye erfaringer med kjøring i sentrum eller den nye «Bil i Oslo-appen» er vi takknemlige for tilbakemeldinger på dette – Send en mail til hilde@ohif.no

Bildet til venstre: Styret i Oslo-lauget ved 280-årsjubileet i 1981 bestod av, sittende fra venstre: Per Samson, Svein Flesland (sekretær), Karl-Petter Nordby (oldermann), Bjørn Sig. Bratsberg og Arild Berg. Stående fra venstre Harald Fadum, Hans Østby, John Møllhausen og Arne Slattum.

Bildet til høyre: Laugssalen i Oslo eies i dag av Oslo Håndverk- og Industriforening. Veggene er dekorert med motiver fra en rekke eldgamle håndverksyrker. Tidligere oldermann i Oslo Baker- og Konditorlaug, Karl-Petter Nordby, har tatt plass i lederstolen han satt i for 42 år siden.

Oldermannen fra Oslo

Etter lærdom fra tyske handelsmenn ble det første norske bakerlauget opprettet i Bergen. Siden vokste flere bakerlaug fram, og formet bransjen til det den er i dag.

– Her har jeg vært noen ganger, sier Karl-Petter Nordby (85) like etter at han har entret den ærverdige, gamle laugssalen i annen etasje i Rosenkrantz' gate 7 i Oslo.

Komfortabelt setter han seg ned i oldermann-stolen midt på bordoppsettet i hestesko, slik han har gjort så mange ganger før. Opplyst av store lysekroner og buede sprossevinduer i murveggene strømmer minnene på om både laugsmøter, PR-kriser og juletefester.

Passet på «bråkmakerne»

– Min taktikk var å ha med meg de verste bråkmakerne i styret, for da måtte de moderere uttalelsene sine litt og vi hadde kontroll på dem, forteller Karl-Petter Nordby om tiden som oldermann i laug.

Han startet som styremedlem, før han ble viseoldermann og til sist oldermann fra 1976 til 1982 i bakernes Oslo-laug. Hans viktigste oppgave var å holde styr på medlemmene, samtidig som laugets engasjerte seg i forhandlinger rundt lønn, arbeidsvilkår og melpriser. Senere klatret han rangstigen også i BKLF, helt opp til presidentvervet. Det hele startet da han selv kom inn i baker- og konditorbransjen, der han var i 55 år fra 1959. Underveis i karrieren overtok han familiebedriften Baker Nordby som tredje generasjons driver. I dag er det hans sønn og svigerdatter som driver forretningene videre, og ett barnebarn er på vei til å bli bakermester.

Husmorbrødet som ga magesyke

En av bruduljene Nordby husker, var da baker Albert i Kristiansand startet å selge «Kronekneipen», etter at han hadde anskaffet en tunnelovn som gjorde produksjonen raskere.

– Dette spredte seg, og det ble fullt priskaos rundt omkring. Vi var også veldig kreative og oppdaget at vi kunne ta en helt annen pris om vi satte «spesial» foran produktnavnet. Så var det tider bakerne var strengt prisregulert av myndighetene. Da bakte vi lite av de prisregulerte varene vi var pålagt å ha. Da det var utsolgt, hadde vi nok av de andre varene i hyllene, forteller han.

En annen stor sak var da Oslo-lauget lanserte «Husmorbrødet». Dette brødet ble markedsført som sunt for gravide og helsebevisste kvinner fordi det var ekstra grovt med hvetekim.

– Det ble en fiasko fordi folk spiste det varmt og fikk vondt i magen. Dette kom i avisene, og jeg måtte ut og råde folk til å ikke spise det varmt. Grovt brød blir tyngre i magen, det var vel derfor det gikk galt, forteller Nordby.

Gjæragift til Oslo

Mens det i mange år var landets eldste bakerlaug i Bergen som hadde en sterk stemme, fikk gradvis Oslo-lauget mer tyngde, ettersom de viktige forhandlingene om lønn og melpriser ofte foregikk i hovedstaden.

– Oslo hadde også et rikt laug. Det skyldtes nok blant annet at de to største aksjeeierne i Idun, Oslo-bakerne Samson og Baker Hansen, bestemte at for hver kilo gjær som ble solgt til bakerne, skulle to øre trekkes fra. Det ene øret gikk til landsforeningen (BKLF) og det andre til Oslo-lauget, forteller Nordby.

Landets første bakerlaug

De tyske handelsmennene, hanseatene, bragte sin laugstradisjon med seg til Norge og Bergen. Da bakerne etablerte sitt norske laug i Bergen, sørget de for privilegier som sikret datidens 16 norske bergensbakere. Byen skulle ikke kunne ha mer enn 20 bakere, og disse ga seg selv gode vilkår og ansatte bakersvenner i bakeriene sine.

Eksempler på bransjeprivilegier var enerett til å selge brød til tyskerne på Bryggen, mens det var forbudt for utlendinger å selge brød i gatene. Hvis en mester, svenn, dreng eller noen i deres familie døde og avdøde ikke var i stand til å bekoste begravelsen, ble utgiftene dekket av lauset. Samtidig var «laugsbrødrene» forpliktet til å følge liket til graven. Også ved sykdom skulle laugskassen tre støttende til ved behov. Det var forbudt for fremmede, gifte bakere å slå seg ned i byen «dersom de var fordrevet fra sitt fedreland eller annetsteds fra».

– For å komme seg inn i driften av et bakeri måtte man gifte seg med noen som eide et bakeri, forteller vår bergenserdirektør Gunnar Bakke.

Først da Håndverksloven kom, ble det fritt for alle å åpne bakeri og laugene skulle avvikles. Unntaket var bakerlauget i Bergen, fordi det var så stort.

– De hadde avtale med kongen om at de kunne videreføre rettighetene sine fram til alle mesterne og deres koner var døde. Det varte fram til 1894, forteller Bakke.

Da laugene ble oppløst, startet organisasjonsarbeidet i stedet. Først organiserte bakersvennene seg og dannet forening. Først i 1898 fikk vi den første nasjonale bakerforeningen, dagens BKLF.

– En møteinvitasjon ble sendt til 49 byer. Flere kom sjøveien, og i møtet ble bakerloven behandlet og vedtatt. Bakersvennene fikk rett til kortere arbeidsdager og til å slippe nattarbeid, sier Bakke.

De første årene med foreningsliv sto arbeidsregulering øverst på blokka. Senere ble det mer aktuelt å se på samarbeid, lønn, utdanning og andre forhold som kommer hele bransjen til gode. Bakere og konditorer slo seg sammen til én stor landsforening etter store diskusjoner på landsmøtet i Trondheim i 1964.

Tradisjon som overlever

I dag er det kun 5-6 aktive bakerlaug her til lands, ifølge Bakke, i tillegg til en del sovende laug.

– Laugene har mistet flere av sine funksjoner. Det er ikke lenger så relevant å samles fysisk for å utveksle erfaring og ha sosialt samvær med bransjevenner, slik det var før. Nå møtes vi på andre måter, konstaterer Bakke. Han tror laughistorien har forlenget baker- og konditorfaget.

– Det er bra at hvem som helst kan lære seg dette, men vi er i dag opptatt av at baker bør være en beskyttet tittel. Hvem som helst kan kalle seg baker uten formell utdanning, og bensinstasjoner kan si de har eget bakeri fordi de varmer ferdige bakervarer i ovnen. Det er resultatet av at alle får drive med alt. Jeg tror historien har bidratt til at vi fortsatt har fokus på faget og at det eksisterer en forening i dag, der vi blant annet jobber mye med kompetanseheving, i stedet for å gjøre det lettere å bli baker og konditor, sier Bakke.

Fakta om laug

- Laug er en lokal sammenslutning av håndverkere stiftet for å ivareta håndverkernes interesser yrkesmessig, politisk økonomisk og sosialt.
- Laug var én av flere typer gilder som vokste fram i middelalderens byer, og eksisterte fram til 1800-tallet.
- Av bakerlaugene er Bergen-laug et Norges første og eldste, fra 1596. Blant alle laug var det også landets nest eldste.
- Da Stortinget fulgte opp Håndverksloven av 1839 kunne hvem som helst utøve og ta betalt for et håndverk de hadde lært, bakerne måtte si fra seg privilegiene de hadde hatt, og det ble mer priskonkurranse.
- I 1866 ble det bestemt at nye laug ikke skulle opprettes, og at eksisterende laug skulle oppløses innen utgangen av 1869. Unntaket var Bergens bakerlaug, som fikk drive lenger, og dermed ble landets både første og siste bakerlaug.
- Laug som fikk lov til å stiftes etter dette, på slutten av 1800-tallet, fungerer i en annen form og kun som interesseorganisasjoner uten bransjeprivilegier som før.

Kilde: Store norske leksikon

Foto: Paal-André Schwital, Metro Branding

Tekst: Linn Huynh Hope, Metro Branding

Artikkelen ble først publisert i «Baker & Konditor», medlemsmagasinet til Baker- og Konditorbransjens Landsforening (BKLF) – Tusen takk for at OHIF fikk dele denne med alle våre medlemmer.

Høstfest i Håndverkeren

Fredag 13. oktober var det høstfest i Håndverkersalen og med omtrent 60 påmeldte lå det an til rekordoppmøte i OHIF. Medlemmene hadde mulighet til å melde på en gjest, som for eksempel lærling eller mulig nytt medlem i laug, med foreningens høstfest som arena. Dette første til at mange nye unge håndverkere fant veien, og ble tatt godt imot av dem som fra før var godt kjent.

Fellesnevnerne for fagene, som kvalitet, kompetanse, rekruttering og laugsvirksomhet var det mange av og mange minglet seg frem til nye bekjenskaper rundt bordene.

Styremedlem i OHIF og diplompølsemakermester Bjørn Tore Teigen innledet programmet med et inspirerende foredrag om pølser og vi lærte at pølser kunne man med hell spise hver dag. Appelsiner når forresten pølser til ankene når det gjelder C- vitamin - Det er greit å huske i disse forkjølelsestider. Intet ord rimer på pølse og det er heller ikke godt å si hvor ordet egentlig stammer fra. Slik sett er det en mystisk mat, men som vi alle kjenner godt. Håndverkspølser og salt svinekjøtt fra Pølsemakermester Strøm-Larsen stod dessuten på menyen til denne høstfesten.

Vilja Stensrud fra Edvard Munch Videregående skoles musikklinje sang 3 selvkomponerte sanger mens hun trakterte pianoet. Håndverkere og musikere har det til felles at øvelse gjør mester og det tar tid å bli skikkelig god. Vilja hadde nok øvet noen år allerede, for hun sang som en nattergal om ulykkelig kjærlighet både her og der. Det er ingen spøk å være gammel, men det er ingen spøk å være ung heller.

Folkeminnegransker Thor Gotaas tok oss med på en usedvanlig minnerik reise via Petter Northugs vinnnerskalle, til Norske utedoer og «nattmenn» (do-tømmer) som ingen ville begrave. I tillegg til å skrive bøker er Gotaas skogplanter, og antakelig stamfar for trestammer i store felt på Østlandet.

Deretter fortsatte høstfesten utover kvelden og stemningen syntes å stige for hver time.

Såkorndningen er en støtteordning for å gjøre det «Lettere å være Laug». Høstfesten er antakelig egnet for å lage «Lykkelige Laug». Lettere og Lykkeligere gjør Sterkere – sammen.

Fagfolk må få bedre kår – Dagsavisen 22/10/2023

Dagsavisen

Vyheter Debatt Kultur Pluss

DEBATT

Fagfolk må få bedre kår

Fagfolk må få drive med fagarbeid. Jordmødre skal ikke vaske fødestuer. Håndverkere bør slippe å konkurrere med ufaglærte.

Jordmødre og håndverkere har svært ulike yrker, men de har likevel noen fellestrekk. De er eksperter på sine respektive fagfelt, og skaper verdier og trygghet langt utover det som kan måles i tall. På mange måter utgjør de selve fundamentet i samfunnet, ved å bringe nytt liv til verden eller å sørge for at vi sitter trygt i vårt eget hjem.

Når du trenger dem som mest, er du glad for at de kan faget sitt til fingerspissene. Det er sjelden du drømmer om et ufaglært alternativ. Nå sliter sykehusene med å få tak i nok jordmødre og håndverkere strever med rekruttering. Samfunnsviktige, skapende yrker får ikke nødvendig påfyll av arbeidskraft. Hva kan grunnen til det være?

Den første jordmorutdanningen i Norge ble etablert ved fødestiftelsen Christiania i 1818. Yrket ble da regulert, autorisasjoner ble gitt og jordmødre ble fordelt i distriktene. Det ufaglærte alternativet var likevel ofte billigere og lettere å nå, for den

som skulle føde. Mang en gang ble den autoriserte jordmoren forbigått av ufaglærte fødselshjelpere.

Utfordringene som dagens jordmødre står i er annerledes enn for 200 år siden, men kravet om autorisasjon og kompetanse i tjenestene har blitt videreført og utviklet. Jordmorfaget er fremdeles et håndverk som skal læres og den akademiske kompetansen er styrket med en utdanning som nå er på masternivå. Det samme kan ikke sies om håndverkernes vilkår. I dag er det slik at når du ringer etter en rørlegger, finnes det ingen garanti for at den som dukker opp på døren faktisk er rørlegger, selv om det står aldri så mye rørlegger på bilen. Dette gir lav forbrukerbeskyttelse, og håndverkstjenester av varierende kvalitet.

Håndverksbransjen er avhengig av arbeidsinnvandring for å kunne bygge morgendagens Norge. Men bransjens evne til å ta imot arbeidsinnvandrere på skikkelig vis er begrenset, all den tid det eksisterer incentiver for å tjene mest mulig penger på kortest mulig tid – gjerne på et fag som man kanskje ikke kan. Det skaper utrygge arbeidsforhold for dem som kommer hit, og det harmonerer dårlig med godt fagarbeid.

I dag svømmer ikke Norge i fostervann, men i oljepenger. Renteøkninger biter knapt på arbeidsledigheten, og det skulle mange rentehopp til før vi så forbruket falle så vidt. Vi har ressurser nok til å betale både for faglærte jordmødre, håndverkere, helsefagarbeidere og andre fag som har stort behov for arbeidskraft. Samfunnsnyttige og spennende arbeidsoppgaver står i kø i disse bransjene – men betingelsene er magre.

For hvor blir det egentlig av verdiskapingen i Norge, når arbeiderlønningene står stille eller går tilbake, selv etter årevis med kraftig vekst? Er gapet blitt for stort mellom de som kjøper inn og de som leverer tjenestene?

Jordmorforeningen og Oslo Håndverks- og Industriforening mener at fagfolk må få lønn som fortjent, og vilkår som sikrer faglig kvalitet i alle ledd i arbeidet.

Krav til faglighet og kompetanse må settes høyt i alle fag, og useriøsitet må ekskluderes effektivt fra markedet. Her har jordmødrene kommet langt, imens håndverkerne har en vei å gå. Dette styres gjennom regulering fra myndighetene, og er ute av aktørenes egne hender.

Men jordmødrene står fortsatt på barrikadene for tilstrekkelig bemanning, arbeidsvilkår og et lønnsnivå som reflekterer deres ansvar for liv og helse, som sikrer nødvendig rekruttering til yrket i fremtiden. De har behov for større merkantil støtte fra sykehusene i sitt operative arbeid. Det er ikke fornuftig bruk av ressurser når jordmødre må bruke tiden sin på å vaske fødestuer. Fagfolk må få tid til å drive med fagarbeid.

Håndverkerne trenger gjeninnføring av Håndverksbrev-ordningen. Svennebrevet må ligge til grunn som en minimumskompetanse og dokumentasjon for å starte og registrere egen næringsvirksomhet.

Vinnerne er samfunnet, som får høy kvalitet i tjenestene, og dyktige fagfolk som står klare til å bistå gjennom livets små og store øyeblikk.

«Kor e alle helter hen?» synger Jan Eggum. Mange av dem finnes blant jordmødre og faglærte håndverkere, som har perfektionert det de driver med gjennom tusenvis av timer i øving. Fremdeles er det slik at øvelse gjør mester, og at fagfolk gjør jobben best.

Artikkel skrevet av Den Norske Jordmorforening (Lena Henriksen) og Oslo Håndverks- og Industriforening (Eivind Andersen)

Håndverkeren et samlingssted for store- og små fag

Det er mange som tar turen innom Håndverkersalen på dagtid i løpet av en måned. Og spesielt fint er det når det er relevante leietagere som fremmer tradisjon og håndverksfag.

Her er det [Opplæringskontoret for små håndverksfag](#) som holder dokumentasjon og HMS-kurs.

"Så kornmidler" Lettere å være laug

Midlene skal gjøre det lettere å drive laugsaktiviteter som kurs, markeringer og aktiviteter.

Så kornmidler – et kjærte tilskudd

En hilsen fra Oslo Kobber- og Blikkenslagerlaug

«OKBL valgte å søke OHIF om [så kornstøtte](#) til å danne et kvinnenettverk innen Ventilasjons- og Blikkenslagerfaget. Kvinner trenger et eget forum for å kunne støtte hverandre, drøfte forslag, legge opp strategier for å synliggjøre kvinnene og promotere faget.

Med at faget vokser, har det også tilkommet flere jenter som ønsker å bli blikkenslagere. For å ta vare på jentene og dele erfaringer, valgte Fredrikke Onsrud og undertegnende å starte en jentegruppe. Nettverket fikk navnet Kvinne Blikk og består nå av kvinnelige bedriftseierne i VBL Oslo og Akershus, 1 sekretær, 1 svenn, 5 lærlinger og nå 3 nye vg2 elever fra KEM linjen på Kube vgs. Totalt har vi vokst til 15 stykker.

Deler av så kornmiddlene har blitt brukt til å bli kjent med hverandre. Vi har hatt 2 møter siden oppstart i januar. Det har vært en aktivitet med avsluttende møte og middag. Neste møte står for tur 7. november, hvor også de nye fra vg2 er med.

Satsningen ligger på jentene. Når de trives og har et nettverk, vil terskelen for å prøve ut nye ting og spørre om ting de trenger hjelp til, være lettere til stede.

Vi håper de også vil fortsette å promotere/rekruttere de andre på skolen, ved å fortelle at de er ute og har det gøy, samt høster erfaringer med kvinne blikk gruppa.

Samtidig vet de som ser inn i fremtiden, at de kan spørre bedriftseierne om «hva som helst».

Tusen takk til OHIF som valgte å støtte oss og gi oss muligheten til å starte opp dette nettverket».

Ved Beate Dahl

Avdelingsleder Oslo Kobber- og Blikkenslagerlaug

Les mer om OHIFs Så kornmidler [her](#)

LAGVIS sin høstutstilling – 28.oktober til 2. november

Som samarbeidspartner og bidragsyter til LAGVIS anbefaler vi denne utstillingen på det sterkeste. Det er fantastisk å se hvilke flotte produkter som blir et resultat av dette samarbeidet.

Vi inviterer til Utstilling!

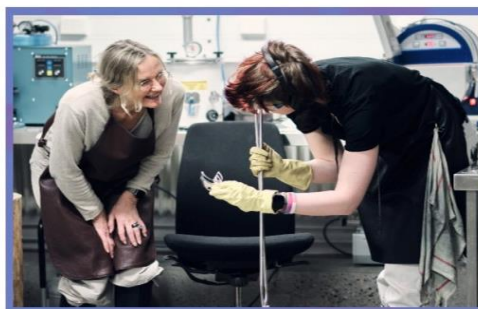
LAGVIS 2023

**LAG
VIS**

Hva er Lagvis?

Lagvis er et produksjonssamarbeid mellom elever, lærlinger og designere. Ferdige møbler, klær og smykker skal nå stilles ut på Sentralen i Kvadraturen, f.o.m. lørdag 28. oktober t.o.m. torsdag 2. november

Lagvis arrangeres av Håndverkssenteret ved Edvard Munch vgs. Lærebedrifter og elever fra Hjerleid Handverksskole og Setesdal VGs avd. Valle deltar i tillegg til elever fra Edvard Munch vgs.

Velkommen inn!

Vi har åpen utstilling:

28.10	Lørdag	12:00 - 16:00
29.10	Søndag	12:00 - 16:00
30.10	Mandag	08:30 - 19:00
31.10	Tirsdag	08:30 - 19:00
01.11	Onsdag	08:30 - 19:00
02.11	Torsdag	08:30 - 17:00

Lagvis er Samspill & Styrke

Samspill mellom håndverk og design – Lærlinger, elever og designere.

Styrke miljøet – Produksjon av unike håndverksprodukter som virker, varer og kan repareres.

Lagvis skal gjennom prosess og utstilling bidra til å øke interessen for godt håndverk og design, et samspill som gir mestring og mening – Og rekruttering til håndverksfagene.

Les mer på [Lagvis.no](https://lagvis.no)

Kontakt oss

Kristin Brandt
Telefon: 450 37 004
Epost: akbrandt@osloskolen.no

«De gamle er fortsatt eldst»

Skrevet av Eivind Andersen

Når katten ble gammel og skrøpelig tok far den med en tur bak låven. Der fikk den en skål melk og en kule, sa mormor. Da koronaen kom, ville hun vaksinere de yngste først, og de gamle til sist. Det er heilt burt i natta å begynne med oss gamle, sa mormor. Sterk kost fra familiens aller eldste.

Hvorfor har mormor så dårlig tid med å legge på lokket? Da hun passerte 90 begynte hun å rydde. Alle spor skulle slettes. Frierbrevene fra rett etter krigen ble brent, inkludert morfars første 11 frierier, som fikk avslag. Nå er det bare sagn igjen. Beilerne stod som en bjerkeallè sier morfar, jeg måtte kjempe meg frem. I Måløy var det sendt ut tre mann sommeren 1949 for å sikre at jeg fikk to tette og en badehette, og aldri kom videre inn fjorden, sier morfar.

Morfar er 91 og ville helst begynt på ny. Den ene leter etter start. Den andre leter etter mål. Begge har hatt tett på 9 liv. Begge er over 90 år. Begge hører dårlig, og det er 4-5 «god dag mann økseskaft» før den ene svarer, på det den andre spør om. Ofte ender svaret likevel med økseskaft, og misforståelsen blir stående som en ny vedkubbe i stabelen til et samliv i 70 år.

Det er ikke lett å bli gammel. Det er ikke vanskelig heller. Alle blir det. Hvis de ikke dør unge. Det er ikke lett å dø ung heller, og da blir det enda mindre lett for dem som er igjen og bli gamle. Når blir man gammel? Noen er gamle omtrent fra de er født. Tidlig ansvar og stor fallhøyde ved ikke å ta ansvaret bråmodner barn. Noen sier; en gammel mann i en ung kropp. Andre sier; vanskelig å si, hun har en ubestemmelig alder.

Mormor var nesten voksen da hun var 6 år. Da fikk hun ansvaret for lillesøster på 1 år. Moren stelte eldste søster som lå for døden av tuberkulose, mens faren rodde fiske og stelte en jordlapp med gras. Det handlet om å overleve. Fiskerbonde ved fjordkanten.

Morfar er ikke blitt helt voksen enda. Han vinker til alle, han overrasker, han spiller piano og gleder seg over å juble om et eller annet til et menneske han aldri har møtt før. Han sprer lys og musikk. Motgang preller av ham som vann på gåsa. Legen sa; du har fått kreft. Det tror jeg nok ikke, sa morfar og levde videre.

Morfar rekker neppe å bli gammel. Mormor har kanskje vært voksen hele livet. Mormor har vært til nytte. Har det ikke vært nyttig, så har det vært bortkastet. Morfar har aldri vært særlig nyttig. Han har drevet eget firma i 50 år og sørget for familien økonomisk, men gleden har alltid stått over nytten. Med en bunke hjemmeskrevne noter under armen, med håret til værs og med et lykkelig smil har han travet gjennom livet. Mormor har travet etter, i håp om å få gjort noe nyttig langs veien. Dur og Moll.

Men hvorfor har mormor så dårlig tid med å legge på lokket? Jeg tror det er fordi hun ikke klarer å være nyttig lenger. Hun mister taket i den hun alltid har vært og det hun alltid har gjort. Når det man står på forvitrer, kreves stor endring for å skape noe nytt. Kanskje gjelder det i alle livets faser. Kanskje har man mer krefter til omorganisering når man er 50 enn når man er 90. Hvorfor har mormor så dårlig tid med å legge på lokket? Kanskje jeg kunne spørre noen? Hvem?

De gamle er fortsatt eldst.